

Nr 630.

Av herrar Nilsson i Svalöv och Hansson i Önnarp, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 203, med förslag till förordning om ändring i uppbördsförordningen den 31 december 1945 (nr 896), m. m.

I proposition nr 203 med förslag till ändring i uppbördsförordningen m. m. föreslås bl. a., att under vissa förutsättningar ränta efter 6 % skall uttagas å viss del av kvarstående skatt.

Det framgår av de undersökningar 1949 års uppbördssakkunniga verkställt, att den största delen av beloppet av kvarstående skatt hänför sig till sådana skattskyldiga som ha att erlægga preliminär B-skatt. Detta ligger också i sakens natur. Till ifrågavarande kategori höra främst jordbrukare och rörelseidkare. Dessas inkomster variera i mycket hög grad från år till år. De sakna i allmänhet möjlighet att ens under inkomståret med någon högre grad av säkerhet beräkna sina inkomster under året.

En förutsättning för att man skall kunna belasta ifrågavarande skattskyldiga med ränta å kvarstående skatt är uppenbarligen, att de efter inkomstårets slut ha möjlighet att göra ytterligare inbetalning av den preliminära skatten. Detta har också tillgodosetts genom propositionens förslag om att sådan skatteinbetalning skall få fortgå intill den 15 april efter inkomståret.

En ytterligare förutsättning är emellertid, att de skattskyldiga kunna skaffa sig vetskap om det ungefärliga beloppet av den skatt de ytterligare ha att gälda. Vissa anordningar i sådant syfte ha varit föremål för övervägande inom uppbördssakkunniga. Även vid remissbehandlingen ha särskilda förslag framlagts. Vi vilja förorda, att de sålunda framkomna förslagen bli föremål för ytterligare överväganden av riksdagen.

Därest icke något av dessa förslag av riksdagen anses lämpligt att genomföra, vilja vi förorda ett system av följande utseende. Den preliminära B-skattesedel, som nu innehåller sex inbetalningstalonger, förses med en sjunde talong, avsedd att användas vid inbetalning av skatt efter den sista ordinarie uppbördsterminens utgång. Vid sidan av denna talong angivas de taxerade inkomster, å vilka den preliminära B-skatten uträknats. Därintill införes viss text, vilken utmynnar i en uppmaning till den skattskyldige att på härför avsedd plats ifylla beloppen av de taxerade inkomster, som hans för inkomståret avgivna självdeklaration slutar med. I den mån dessa senare belopp — mer eller mindre avsevärt — överstiga de belopp, efter vilka den skattskyldiges preliminära B-skatt beräknats, har den skattskyldige alltså att räkna med att han kommer att påföras kvarstående skatt. Det ligger då i hans eget intresse att söka göra sig underkunnig om den kvarstående skattens storlek. För att underlätta detta kunde man å debetsedeln lämna upp-

gift om den ungefärliga marginalskatteprocenten vid olika inkomstlägen. Ansåge sig den skattskyldige dock icke kunna göra erforderliga beräkningar, finge han vända sig till den lokala skattemyndigheten. Förfrågningarna hos denna skulle med ett sådant system uppenbarligen icke bli så många som med den ordning uppbördssakkunniga liksom departementschefen ifrågasatt.

I propositionen föreslås vidare att det extra avdraget för väsentligt ned-satt skatteförmåga skall erhålla ett vidgat tillämpningsområde samt att maximigränsen härför skall höjas från 2 000 till 3 000 kronor. Härmed avses att få en ersättning för de nuvarande bestämmelserna i uppbördsförordningen om s. k. existensminimum.

Det är enligt vår mening obestriddigt, att den nu föreslagna ordningen innebär en väsentlig förbättring i förhållande till vad nu gäller. Resultatet blir emellertid i hög grad beroende på hur bestämmelserna i praktiken komma att tillämpas. Det synes oss därför finnas anledning att betona en del av de invändningar, som kunna göras mot det framlagda förslaget.

Det synes oss sålunda som om den föreslagna utvidgningen av området för de extra avdragen, med hänsyn till syftet därmed, innebär ett avsteg från principen om likformighet och rättvisa i beskattningen. Man kan icke göra gällande att existensminimum uppgår till olika belopp för olika skattskyldiga inom en och samma ort. I och för sig bör skatt icke uttagas å belopp som understiger existensminimum. Sådan inkomst saknar helt skattekraft, oavsett om den utgör den skattskyldiges enda inkomst eller om han har inkomst därutöver. Ett riktigt bestämmande av en skattskyldigs skatteförmåga kräver därför, att ortsavdraget fastställs till samma belopp som existensminimum eller med andra ord att för alla skattskyldiga med lika familjeförhållanden medgives ett lika högt skattefritt avdrag.

I den mån det extra avdraget tillerkännes skattskyldiga huvudsakligen av den anledningen, att inkomsten icke överstiger ett till högre belopp än ortsavdraget fastställt s. k. existensminimum, åstadkommes en extra degressivitet. Departementschefen har berört detta genom att tala om den »skattetröskel», som skulle uppkomma vid inkomster något över existensminimumgränsen. Detta problem avser närmast skattskyldig, som befinner sig vid gränsen för existensminimum och därefter ökat sin inkomst. Förhållandet är emellertid i princip detsamma, om man jämför en skattskyldig, som befinner sig vid nyssnämnda gräns, med en annan skattskyldig, som över huvud taget befinner sig ovan denna gräns. Det torde icke kunna bestridas, att den senare påföres högre skatt än som är förenligt med en proportionell beskattning. Ungefär liknande är problemet om man jämför två skattskyldiga med inkomster vid eller under existensminimumgränsen, av vilka den ene har någon förmögenhet. Det är icke oberättigat att i detta fall tala om en extra förmögenhetsbeskattning.

Vi konstatera med tillfredsställelse departementschefens uttalande, att

rätten till extra avdrag utöver ortsavdraget icke bör konstitueras enbart av själva inkomstläget. Enligt vår mening står emellertid detta uttalande icke i god överensstämmelse med den föreslagna lagtexten, där det bl. a. talas om nedsatt arbetsförmåga och långvarig oförvårdad arbetslöshet. I dessa fall kommer ju den nedsatta skatteförmågan direkt till uttryck i en minskad inkomst, vilket i och för sig leder till minskad skatt. Vi kunna icke finna att skatteförmågan i sådana fall är lägre än för varje annan skattskyldig med motsvarande inkomst. De två nämnda grunderna för medgivande av extra avdrag stå också i motsats till det tredje i samma stycke i lagtexten angivna villkoret, nämligen stor försörjningsbörda. En sådan leder uppenbarligen till utgifter utöver de normala och motiverar otvivelaktigt extra avdrag.

Vid föregående års riksdag fastställdes nya kommunala ortsavdrag att för preliminärskattens del tillämpas fr. o. m. ingången av år 1952. Det högsta kommunala ortsavdrag som enligt detta beslut kan utgå är för familjer 2 000 kronor. Anledningen till att de kommunala ortsavdragen icke fastställdes till samma belopp som i fråga om statsbeskattningen, där motsvarande högsta belopp är 3 000 kronor, var att kommunernas skatteunderlag på vissa håll äro så känsliga, att en ytterligare höjning av avdragen skulle ha medfört ett alltför stort skatteunderlagsbortfall med åtföljande skatteövervältring på jordbrukare och andra fastighetsägare. Någon undersökning om hur höjningen av det extra avdraget och den samtidiga utvidgningen av avdragets tillämpningsområde skulle verka i detta avseende har icke gjorts. Man kan befara att vissa kommuner skulle få vidkännas en betydande skatteunderlagsminskning. Vi peka i detta sammanhang på de beräkningar länsstyrelsen i Norrbottens län låtit utföra.

Såsom vi inledningsvis antytt, anse vi det föreliggande förslaget innebära en otvetydig förbättring i jämförelse med de nu rådande förhållandena. På grund härav avse vi icke att yrka avslag på Kungl. Maj:ts här berörda förslag. De invändningar vi ovan riktat mot förslaget äro emellertid enligt vår mening så starka — sett ur såväl principiell som praktisk synpunkt — att vi ansett oss böra redovisa desamma. Invändningarna synas oss motivera en relativt restriktiv tillämpning av de möjligheter till skattenedsättning, som de nu föreslagna bestämmelserna innehålla. Ett uttalande från riksdagens sida av sådan innebörd torde också kunna medverka till en någorlunda enhetlig praxis vid bestämmelsernas tillämpande.

Vi hemställa därför,

att riksdagen vid behandlingen av proposition nr 203 måtte beakta de synpunkter som i motionen anförts.

Stockholm den 25 april 1951.

Eric Nilsson
i Svalöv.

Stig F. Hansson
i Önnarp.